

نقل از کتاب شاهد صادق

(بقیه از شماره قبل)

۹۳۵

مولانا شمس الدین خفری درگذشت و کوچکونچی خان و خانان توران با تفاق یکدیگر در حدود جام باشاه طهماسب مضاف دادند شاه طهماسب ظفر یافت و کوچکونچی خان منزه مگشت و محمد تیمور سلطان بقتل رسید و درین سال میرزا سلیمان بفرمان بابر پادشاه حکومت بدخشان یافت و تراج راجه بیجانگر درگذشت و پسرش رامراج بحکومت نشست .

۹۳۶

سلطان بهادر گجراتی لشکر بدکن کشید و بازگشت .

۹۳۷

سلطان بهادر گجراتی مالوه بگشود و دوات مالویان سیری گشت و درین سال بابر پادشاه بجهان باقی خرامید و همایون پادشاه بسطنت نشست .

۹۳۸

سلطان بهادر گجراتی برهانیور شد نظام شاه صاحب احمدنگر اورا ملازمت کرد و حاجی محمد خبوشانی درگذشت .

۹۳۹

سلطان سعیدخان صاحب کاشغریه بکشمیر فرستاد تا در آن دیار بنام او خطبه خواندند و در همان سال درگذشت و پسرش عبدالرشیدخان حاکم شد .

۹۴۰

سلطان سلیمان صاحب روم بغداد بگشود و شیخ عنی عبدالعالی و بهزاد مصور درگذشتند .

۹۴۱

همایون پادشاه مالوه بگرفت و سلطان بهادر گجراتی چپور بگشود و بابا لسانی شیرازی درگذشت

۹۴۲

همایون پادشاه روی بهادر گجراتی آورد بهادر بهزیمت رفت و سام میرزا برادرشاه طهماسب قندهار بگشود و کامران میرزا از لاهور بقندهار رفت و با او مضاف داده ظفر یافت و قندهار باز ستد و درین سال خواند امیر صاحب حبیب السیر و اهلی شیرازی و شریف تیریزی شاعر درگذشتند .

۹۴۳

همایون پادشاه از گجرات بازگشت و قصد بنگاله کرد و بهادر گجراتی بدست فرنگیان بقتل رسید و ملو خان مالوی بر مالوه استیلا یافته خود را قادرشاه خواند و نصرت شاه صاحب بنگاله درگذشت و سلطان محمود بجای او نشست .

۹۴۴

سلطان محمود برادر زاده سلطان بهادر گجراتی در گجرات بسطنت نشست و همایون شاه قلعه چنار بگشود.

۹۴۵

شاهرخ شیروانی بدست سیاه شاه طهماسب اسیرگشت و دولت ملوک شیروان منقرض گشت و شیرخان سوریا محمود صاحب بنگاله مصاف داده ظفر یافت محمود زخمین و گریزان در حدود چنار بهمایون پادشاه پیوست ، همایون پادشاه روی بینگاله آورده بگشود شیرخان از راه چهار کند برهتاس رفت و شهیدی قبی شاعر بگجرات درگذشت .

۹۴۶

عبید خان صاحب ماوراء النهر درگذشت و شیرخان در حدود جو سار بر سیاه همایون ظفر یافت و در بهار و بنگاله مستقل گشت .

۹۴۷

شیرخان در حدود قنوج با سپاه همایون پادشاه رزم کرده ظفر یافت .

۹۴۸

میرزا حیدر دو غلات بر کشمیر مستولی گشت و میرغیاث الدین منصور شیرازی درگذشت .

۹۴۹

شیرخان مالوه بگشود و حکومت آنجا شجاع خان را داد و شاه جهانگیر هاشمی درگذشت .

۹۵۰

عبداللطیف خان صاحب بلخ و ماوراء النهر درگذشت و کین قرا بر بلخ و براق خان بر سمرقند و بخارا مستولی گشتند .

۹۵۱

همایون پادشاه بایران رسید .

۹۵۲

منصورخان صاحب آقسو درگذشت و پسرش شاه خان والی شد و صدقی استرآبادی وفات یافت و همایون پادشاه از ایران بازگشته قندهار و کابل بگشود و شیرخان درگذشت و پسرش اسلام شاه حاکم شد .

۹۵۳

خواجه جمال الدین محمود شیرازی درگذشت .

۹۵۴

میرشمس الدین مختاری سبزواری و آقا محمد روز افزون صاحب هزار جریب مازندران درگذشتند .

۹۵۵

امیر برید شاه ببرد و پسرش علی برید شاه بحکومت نشست .

۹۵۶

همایون پادشاه لشکر بلخ کشید و بازگشت .

۹۵۷

ابوالخیر سمرقندی و شیخ نظام نارتونی درگذشتند.

۹۵۸

میرزا حیدر صاحب کشمیر بر دست کشمیریان بقتل رسید.

۹۵۹

مولانا شرف الدین علی باقعی درگذشت.

۹۶۰

اسلام شاه ببرد و مبارزخان که برادر زن و ابن عمش بود در گوالیار حاکم شد و خود را سلطان محمد عادل خواند و احمدخان سور حاکم پنجاب خود را اسکندر شاه خواند و همچنین ابراهیم خان حاکم بیاه و محمد خان سور والی بنگاله دعوی سلطنت کردند سکندر بر ابراهیم ظفر یافت و اگره بگرفت و میرزا کامران بفرمان همایون پادشاه مکحول گردید.

۹۶۱

سلطان محمد گجراتی بقتل رسید و احمدشاه سلطنت یافت و برهان نظام شاه فوت شد و پسرش حسین نظام شاه جانشین گشت.

۹۶۲

تاج و سلیمان از امرای سلام شاه بر حدود پته و بهار دست یافتند و سلطان محمد عدلی از گوالیار بپتار آمد و شجاع خان حاکم مالوه درگذشت و پسرش بحکومت نشسته خود را باز بهادر شاه خواند و محمد شاه سور صاحب بنگاله لشکر بپتار کشید و با عدلی مصادف داده بقتل رسید و پسرش بهادر شاه در بنگاله حکومت یافت و شاه حسین ارغون صاحب سند فوت شد و از عقب ناماند میرزا عیسی ترخان که از امرای او بود در سند سلطنت یافت و سلطان محمود بهکری در بهکر بحکومت نشست و همایون پادشاه روی بهند نهاد و بر اسکندر ظفر یافت و در دهلی بر تخت نشست.

۹۶۳

براق خان صاحب ماوراء النهر درگذشت و پسرانش در تاشکند و جوانرودخان در سمرقند و برهان در بخارا سلطنت رسیدند و کین قرا صاحب بلخ فوت شد و برادرش پیر محمد خان جانشین گشت و نصیر الدین محمد همایون پادشاه بعالم بقاشتاقت و جلال الدین محمد اکبر پادشاه بر تخت نشست و میر شمس الدین اسدالله مرعشی درگذشت.

۹۶۴

هو صاحب مدار عدلی با اکبر پادشاه رزم کرد و بقتل رسید و بهادر شاه حاکم بنگاله بکین پسر لشکر بپتار کشید و عدلی را بکشت و بازگشت و رونق بخاری شاعر فوت شد.

۹۶۵

برهان صاحب بخارا بقتل رسید و ابراهیم عادل شاه ببرد و علی عادل شاه حکومت یافت و بهادر شاه سور صاحب بنگاله بر دست برادرش سر مست خان بقتل رسید و عتق ریب سلیمان که بر بنگاله مستولی گشت.

۹۶۶

عبدالله خان در ماوراء النهر خروج کرده استیلا یافت و نام سلطنت بر پسر خود سکندر خان نهاد.

۹۶۷

ملا یحیی خان کیلانی درگذشت .

۹۶۸

انهم خان فرمان اکبر پادشاه لشکر بمالوه کشیده و آن دیار را از تصرف باز بهادر بیرون آورد و سپه محمد حسن عاملی و خواجه قاسم نظری درگذشتند و پیرام خان خان خانان در گجرات بقتل رسید .

۹۶۹

میان سلطان سلیمان صاحب روم با شاه طهماسب مصاحبه دست داد و اعتماد خان امیرالامرای گجرات احمد شاه گجراتی را بکشت و مظفر شاه را بسلطنت بر داشت و میرزا کافی اردو بادی درگذشت .

۹۷۰

دریا عدادشاه صاحب برار فوت شد و تقال خان از امرای او نام سلطنت بر پسرش برهان که خردسال بود تهاد و غازی چک که اول چکان کشمیر است حبیب شاه کشمیری را عزل کرد و بحکومت نشست و در این سال میرفرخ الدین سماکی و میر تقی الدین صدر اصفهانی و یوسف بلخی درگذشتند

۹۷۱

عبدالرشید خان صاحب کاشغر درگذشت و پسرش عبدالکریم خان حاکم شد و غازی شاه چک صاحب کشمیر از سلطنت بازماند و برادرش حسین شاه ایالت یافت .

۹۷۲

میر یحیی سیفی قزوینی صاحب لب التواریخ درگذشت و حسین نظام شاه و علی عادل شاه و ابراهیم قطبشاه و برید شاه با اتفاق یکدیگر با امرامراج صاحب بیجانگر رزم کردند و او را بکشتند حسین نظام شاه حکومت یافت و اکبر پادشاه قلعه اکره بنانهاد .

۹۷۳

شیخ سلیم قبجوری و سید محمد جامه باف درگذشتند .

۹۷۴

کارکیا خان احمد صاحب کیلان با شاه طهماسب مصاف داده گرفتار و محبوس گشت و پیرمحمدخان صاحب بلخ برود و پسرش یتیم خان والی شد و سلطان سلیمان رومی برود و سلطان سلیم ثانی پادشاهی یافت و خان زمان بهادرخان با اکبر پادشاه بنی کرد و بعد از رزم بقتل رسید .

۹۷۵

سلیمان کرانی صاحب پنگاله و بهار بر اوریه استیلا یافت و قاضی احمد نقاری و شیخ احمد فنائی خلخالی درگذشتند .

۹۷۶

اکبر پادشاه قلعه زینهور بکشود .

۹۷۷

اکبر پادشاه قلعه کالنجر بدست آورد .

۹۷۸

حسین شاه صاحب کشمیر فوت شد و برادرش علی شاه بحکومت نشست .

۹۷۹

ولی دشت بیاضی در گذشت.

۹۸۰

اکبر پادشاه گجرات بگشود و مرتضی نظام شاه برار را از تال خان اتراع نمود.

۹۸۱

عبدالله خان بلخ بگشود و تیم خان را بایرادران بگشت و سلیمان کرانی در گذشت و پسرش داود بحکومت رسید.

۹۸۲

اکبر پادشاه پتنه و بهار را از تصرف داود کرانی بیرون آورد و خان خانان منعم خان را ببنگاه فرستاد و او با داود رزم کرد و ظفر یافت.

۹۸۳

میرزا شاهرخ بن میرزا ابراهیم بن میرزا سلیمان بن خان میرزا بن سلطان محمود میرزا بر بدششان مستولی شد و میرزا سلیمان بخدمت اکبر پادشاه آمد و منعم خان فوت شد و خان جهان حسین قلی بفرمان پادشاه بحکومت بنگاله یافت و با داود کرانی مصاف داده او را بگشت.

۹۸۴

شاه طهماسب در گذشت و شاه اسماعیل ثانی بحکومت نشست و محمد شاه فاروقی صاحب خاندیس برمد و پسرش راجه علیخان جانشین گشت و هجری رازی فوت شد.

۹۸۵

شاه اسماعیل ثانی فوت شد و برادرش شاه سلطان محمد بحکومت یافت و سلطان حسین میرزا بن بهرام میرزا بن شاه اسماعیل ماضی فوت شد و پسرش مظفر حسین میرزا در قندهار و پسر دیگر او رستم میرزا در زمین داود بحکومت نشستند.

۹۸۶

سپاه روم شیروان بگرفتند و خان احمد کیلانی از حبس نجات یافته باز بحکومت کیلان رسید و عاقبت بمهد شاه عباس منهزم بروم افتاد و همانجا در گذشت و دولت ملوک کیلان منتهی گشت و خان جهان حاکم بنگاله فوت شد و مظفرخان والی پتنه بفرمان اکبر پادشاه بحکومت آن دیار رسید.

۹۸۷

شاه قاسم کاهی وفات یافت و میرزاخان مرعشی صاحب مازندران بقتل رسید و دولت مرعشیان سیری گشت.

۹۸۸

عادلشاه نماند و برادر زاده اش ابراهیم عادلشاه بحکومت نشست و ملا محمد بزدی فوت شد.

۹۸۹

ابراهیم قطب شاه نماند و محمد قطب شاه جانشین گشت و امرای فافشال مظفرخان حاکم بنگاله را بگشتند و بقی آشکارا کردند.

۹۹۰

اسکندر خان فوت شد و در ماوراء النهر و بلخ بنام عبدالله خطبه خواندند.

۹۹۱

اکبر پادشاه قلعه الله آباد بنانهاد و خان اعظم را با سیاه بسیار بینگاله فرستاد تا آن مملکت را با اصلاح آورد و میر فاضلی بی درگذشت.

۹۹۲

میرزا خان بن بیرام خان بفرمان اکبر پادشاه بکجرات رفت و با مظفر گجراتی که در آن دیار فساد میکرد رزم کرده ظفر یافت.

۹۹۳

میرزا سلیمان که از هند بکه رفته بود از راه ایران بیدخشان شتافت و دیگر بار استیلا یافت. میرزا شاهرخ بدرگاه اکبر پادشاه رسید و میرزا باقی برخان صاحب سند درگذشت و نبیره اش میرزا جانی بحکومت نشست و خان اعظم میرزا عزیز کوکلتاش براه کندوانه از مالوه بیرار رفت و از سیاه دکن منهنم بازگشت و ملا احمد تتوی درگذشت.

۹۹۴

میرزا محمد حکیم بن همایون پادشاه صاحب کابل و سلطان محمود بهگری والی بهکر درگذشتند و آن ممالک بامرای اکبر شاه رسید.

۹۹۵

میرزا سلیمان از آسیب سیاه اوزبک بدخشان بگذشت و به هندوستان آمده درگذشت و شاه عباس بن شاه سلطان محمد در ایران بسلطنت نشست و عثمان پاشا از امرای روم تبریز بگرفت و قتل عام کرد و یوسف شاه کشمیری بدرگاه اکبر پادشاه شتافت و پسرش یعقوب شاه در کشمیر بحکومت یافت و عنقریب سیاه اکبر شاهی کشمیر بگشودند، یعقوب شاه نیز بخدمت آمد و دولت ملوک آن دیار سیری گشت و مولانا میرزا جان شیرازی درگذشت.

۹۹۶

عبدالله خان برهرا و سایر بلاد خراسان استیلا یافت و ملا عبدالله بن محمود شوشتری را بقتل رسانید و مرتضی نظام شاه درگذشت و پسرش حسین نظام شاه بحکومت رسید.

۹۹۷

عبدالله خان خوارزم بگشود و والی آنجا جاجم نزد شاه عباس رفت و شاه فتح الله شیرازی و حکیم ابوالفتح کیلانی و راجه تودرمل و بهکواندرس درگذشتند و حسین نظام شاه بقتل رسید و اسماعیل نظام شاه بحکومت یافت.

۹۹۸

شیخ وجه الدین گجراتی درگذشت و چغال اوغلی از امرای روم قصد قرا باغ و گنجه کرد و بگشود.

۹۹۹

شاه عباس با خواندگار صلح کرد و خان اعظم بفرمان اکبر پادشاه بحکومت گجرات یافت و چون بگشود و برهان برادر مرتضی نظام شاه بحکم اکبر پادشاه بدکن رفت و باتفاق راجه علی خان صاحب خاندیس با دکنیان رزم کرد و ظفر یافت و در احمد نگر بسلطنت نشست و ملا عرفی شاعر درگذشت.

۱۰۰۰

علی برید شاه صاحب بیدر فوت شد و پسرش ابراهیم جانشین گشت .

۱۰۰۱

عبدالله خان بر مرو استیلا یافت و میرزا جانی صاحب سند بدرگاه اکبر پادشاه آمد و پسرش غازی در سند بحکومت نشست و مظفر گجراتی بدست خان اعظم اسیر شد و خود را بکشت و دولت ملوک گجرات سیری گشت و شیخ مبارک ناگوری در گذشت .

۱۰۰۲

رستم میرزابین سلطان حسین میرزا صاحب زمین داور از تسلط سیاه اوزبک بدرگاه اکبر پادشاه آمد و قندهار بامرای اکبری زدند و سلطان مراد خواندگار روم در گذشت و پسرش سلطان محمد جانشین گشت و شاهوپردی خان صاحب لر کوچک فرمان شاه عباس بقتل رسید و دولت آن دودمان بنهایت انجامید .

۱۰۰۳

برهان نظام شاه در گذشت و پسرش ابراهیم نظام شاه حکومت یافت و با سیاه عادلشاه رزم کرده بقتل رسید و امرای نظامشاهی با یکدیگر مخالفت آغاز نهادند و هر کدام یکیرا نظام خواندند.

۱۰۰۴

شیخ ابوالفیض در گذشت و شاهزاده مرادبن اکبر پادشاه فرمان پدر از گجرات قصد برار کرده بگشود .

۱۰۰۵

میرزا خان خانان با سهیل خان دکنی رزم کرد و ظفر یافت و راجه علی خان فاروقی صاحب خاندیس در آن واقعه بقتل رسید و پسرش خضر خان در برهان پور جانشین گشته خود را بهادر شاه خواند .

۱۰۰۶

عبدالله خان صاحب توران و خراسان در گذشت و پسرش عبدالؤمن خان والی شده بقتل رسید و کلای محمد خان در تاشکند و پیر محمد خان در بخارا و یتیم خان در خراسان بحکومت نشستند شاه عباس قصد خراسان کرده یتیم خان با او مصاف داده بقتل رسید برادرش باقی خان بمرقند شتافت و سلطنت یافت و پیر محمد خان را بکشت و بر بخارا نیز مستولی گشت و جاجم خان از عراق بخوارزم رفت و مملکت خویش بدست آورد .

۱۰۰۷

شاهزاده مراد در گذشت و ابراهیم برید شاه فوت شد و قاسم بریدشاه جانشین گشت .

۱۰۰۸

اکبر پادشاه بلاد خاندیس و قلعه اسیر بگشود و بهادر شاه بخدمت پیوست و دولت فاروقیان سیری گشت و میرزا جانی ترخان برهانپور در گذشت .

۱۰۰۹

شاهزاده دانیالبن اکبر پادشاه قلعه احمدنگر بگشود و بهادر نظام شاه اسیر گشت و امرای نظام شاهی در دولت آباد بنام مرتضی نظام شاه خطبه خواندند و حکیم مصری در گذشت .

۱۰۱۰

ابراهیم سلطان صاحب بدخ درگذشت و باقی خان بر آن دیار مستولی گشت و سیاه شاه عباس لار و بحرین بکشوندند .

۱۰۱۱

شاه عباس آذربایجان بکشود و شیخ ابوالفضل و جلیلی فارغ درگذشتند .

۱۰۱۲

سلطان محمد صاحب روم درگذشت و سلطان احمد بحکومت نشست .

۱۰۱۳

شاه عباس قلعه ایروان بکشود و شکیبی اصفهانی و میرزا مشربی و یولقلی بیگ امینی درگذشتند .

۱۰۱۴

باقی خان صاحب ماوراءالنهر و بلخ درگذشت و برادرش ولی محمد خان جانشین گشت و شاه عباس سیاه روم بشکست و بر شیروان استیلا یافت و جلال الدین اکبر پادشاه بعالم بقا شافت و نورالدین محمد جهانگیر پادشاه بر تخت نشست .

۱۰۱۵

میرزا شاهرخ صاحب بدخشان بمالوه درگذشت .

۱۰۱۶

ملك عنبر حبشی بر درك نظامشاه مسلط گشت و خواجه محمد همدار فالی درگذشت .

۱۰۱۷

ولی محمدخان از برادر زادگان خود امام قلی خان و بدرمحمد خان پسران یتیم خان منزه شده شاه عباس پناه آورد و بمدد او مستظهر شده بلخ گرفت و مظهری کشمیری و کفری تربتی درگذشتند .

۱۰۱۷

شاه تقی الدین محمد نسابه شیرازی فوت شد .

۱۰۱۹

ولی محمد خان با امام قلی خان رزم کرده بقتل رسید و امام قلی خان در ماوراءالنهر و بدر محمد خان در بلخ و بدخشان سلطنت یافتند و سید نورالله مرعشی و نوعی خوشبختی شاعر درگذشتند .

۱۰۲۰

ابراهیم عادلشاه بریدر مستولی گشت و دولت برید شاهیان سیری گشت و نظیری نیشابوری شاعر وفات یافت .

۱۰۲۱

محمد قلی قطبشاه فوت شد و برادر زاده اش محمد امین قطبشاه بحکومت نشست و میرزا غازی ترخان حاکم قندهار و سندن درگذشت و دولت ترخانان منقرض گشت و سبحانی استرآبادی وفات یافت .

۱۰۲۳

میرزا ابراهیم همدانی و شانی تکلو شاعر درگذشتند .

۱۰۲۳

تقیاء شوشتری درگذشت .

۱۰۲۴

تقیب خان فروینی وفات یافت .

۱۰۲۵

مولانا ملك سعيد خلخالی فوت شد .

۱۰۲۶

اسماعیل يك آفتی بقتل رسید .

۱۰۲۷

محمود بيك فسونی درگذشت .

۱۰۲۸

حكيم فغفور لاهیجی و ملامؤمن حسین یزدی درگذشتند .

۱۰۲۹

شیخ علی نقی کمره فوت شد .

۱۰۳۰

شاه عباس صفوی بغداد و مرو و قندهار و هرموز بگشود و نصیرای همدانی درگذشت .

۱۰۳۱

میرسید عبدالعزیز و قاسم حالتی درگذشتند .

۱۰۳۲

شیخ بهاءالدین محمد جبل عاملی و شیخ محمد جونیوری و طالب اصفهانی درگذشتند .

۱۰۳۳

میرمحمد باقر داماد و ملامحمد امین مستغنی کشمیری درگذشتند .

۱۰۳۴

ملامحمد صوفی فوت کرد و محمد امین قطبشاه درگذشت و پسرش عبدالله خان جانشین گشت و در

اوایل این سال شاه جهان پادشاه غازی و شاهزاده پرویز بن جهانگیر پادشاه در کنار آب یونس

رزم کردند .

۱۰۳۵

ملك عنبر صاحب اختیار دکن نظامشاهی درگذشت .

۱۰۳۶

میرمعز یزدی و حکیم عارف الحی وفات یافتند .

۱۰۳۸

سلطان پرویز جهانگیر پادشاه و خان خانان میرزا خان عبدالرحیم بن پیرام خان و ابراهیم

عادلشاه درگذشتند و سلطان محمد عادلشاه حکومت یافت و طالب آملی شاعر فوت شد .

۱۰۳۸

نورالدین محمد جهانگیر پادشاه بهالم بقا خرامید و شاه جهان پادشاه غازی ازچتر در سیدبارت
و استحقاق بر تخت سلطنت جلوس فرمود و در این سال استاد ابن حقیر ملاحسین کشمیری در شهر پته
و حکیم شقانی اصفهانی باصفهان درگذشتند.

۱۰۳۹

شاه عباس صفوی درگذشت و پیره اش سام میرزا بن صفی میرزا بن صفی بن شاه عباس
بسلطنت نشست و پشاه صفی ملقب گردید.

۱۰۴۰

فتح خان بن ملک عنبر برهان نظام شاه را بکشت و بر سرش نام نهاد و مظفر حسین بکاشی
درگذشت و میر ابوالحسن فراهانی بفرمان امام قلبخان حاکم فارس شهادت یافت.

۱۰۴۱

شاه جهان پادشاه غازی قصد بلاد دکن کرد و بیسی از آن مملکت بگشود و عنقریب قلعه دولت
آباد که فاعده آن دیار است بحسن سعی مهابت خان خان خانان مفتوح گردید.

(خانمه)

قسمت تاریخ سنواتی را که از کتاب شاهد صادق نقل میگردیم بسال ۱۰۴۱
خانمه میپذیرد، چنانکه در مقدمه آن گفتیم مؤلف در ذکر بعضی وقایع ووفیات اشتباه
کرده و چون ما نمیخواستیم در متن کتاب دست ببریم آنها را بهمان حال باقی گذاشتیم
و برای آنکه این قسمت طولانی نشود در حواشی نیز متعرض این اشتباهات نشدیم.
امیدواریم وقتی توفیقی فراهم شود تا تمام این قسمت را بشکل رساله کوچکی باحروفی
درشت تر چاپ کنیم و حواشی و ملاحظاتی را که لازم میدانیم بر آن بیفزائیم.

(یادگار)